

Curriculum vitae S. Paas

Persoonlijke gegevens

Naam: Steven Paas
Geboren: 17 september 1969 in Apeldoorn
Burgerlijke staat: gehuwd, vader van drie kinderen
Kerklidmaatschap: belijdend lid van de Christelijke Gereformeerde Kerken

Opleiding

1998 promotie OT, Universiteit Utrecht
1989-1993 theologiestudie Universiteit Utrecht (hoofdvak: OT; groot bijvak: praktische theologie; klein bijvak: godsdienstdidactiek)
1988-1989 propedeuse theologie, Theologische Universiteit Apeldoorn
1988-1990 EH-basisjaar
1981-1987 Gymnasium-A

Werkervaring

2014-heden hoogleraar missiologie aan de Theologische Universiteit Kampen
2012-heden programmaleider onderzoeksgroep *Reformed Traditions in Secular Europe*, TUA en TUK
2010-2015 J.H. Bavinck hoogleraar *Church Planting & Church Renewal* aan de Vrije Universiteit Amsterdam
2009-2014 universitair docent missiologie aan de Theologische Universiteit Kampen (Broederweg)
2006-2010 lector gemeenteopbouw aan de Christelijke Hogeschool Ede
2006-2009 missionair opbouwwerker in de Christelijke Gereformeerde Kerk Amsterdam (gemeentestichtingsproject Via Nova)
2004-heden gastdocent aan het *Center for Evangelical and Reformation Theology* (VU)
2002-heden gastdocent evangelistiek en OT aan de Theologische Universiteit Apeldoorn, de Theologische Universiteit Kampen (Vrijg.) en de Gereformeerde Hogeschool Zwolle
1999-2006 evangelisatieconsulent voor de Christelijke Gereformeerde Kerken in Nederland
1996-1999 stafwerker voor theologiestudenten bij IFES-Nederland
1994-1999 stichten van en leiding geven aan laagdrempelige samenkomsten voor mensen aan de onderkant van de samenleving, in Veenendaal
1994-1999 leraar godsdienst aan de p.c. scholengemeenschap De Heemgaard in Apeldoorn
1993-1999 gastdocent OT aan De Wittenberg, Evangelische Hogeschool Amersfoort en de Evangelische Theologische Hogeschool Veenendaal

Nevenfuncties

2015-heden voorzitter Raad van Toezicht Lindenboomleerstoel
2014-2015 commentator bij *Dit is de Dag*, radio 1 (EO)
2011-heden comité van aanbeveling van A Rocha
2011-2014 redactielid van *Wapenveld*
2010-heden lid van de Werkgemeenschap Missionaire Gemeenschapsvorming
2010-heden ambassadeur van Stichting Kerkplanting Amsterdam (werktitel)
2009-heden commentator bij *CV.Koers / De Nieuwe Koers / Koers*

2009-heden	lid van de Raad van Advies van IFES-Nederland
2005-2006	comité van aanbeveling Stichting Bijlmerkerk
1998-2005	review-lid van het theologische tijdschrift <i>Themelios</i>

Academische prijzen en nominaties

2016	Shortlist Theologie Publicatieprijs voor beste theologieboek 2016
2014	Theologie Publicatieprijs voor het beste theologieboek van 2014
2014	longlist Socratesbeker voor het beste filosofieboek van 2014
2007	A.F. de Savornin Lohmanprijs

Lezingen en seminars (alleen internationaal)

- 'The Church as a Restaurant', paper t.g.v. IRC conference Haslev (Denmark), 6 juni 2016
- drie lezingen over missionair leiderschap t.g.v. predikantenconferentie in Porojd (Roemenië), 24-26 mei 2016
- 'Knowing the City', lezing tijdens *City to City Conference*, Lissabon 13 april 2016
- 'Exile and Diaspora as Metaphors for Mission in a Secular Culture', *Missional Living of Scripture Conference*, Grand Rapids 18 november 2015
- 'New forms of church: The experience of Western Europe I', *Evangelikální Fórum 2015*, Praag, 3 November 2015 (keynote)
- 'New forms of church: The experience of Western Europe II', *Evangelikální Fórum 2015*, Praag, 4 November 2015 (keynote)
- 'Church Planting in Europe', publiekscollege t.g.v. opening van het academisch jaar van de Faculteit der Godgeleerdheid, VU Amsterdam, 31 augustus 2015
- 'Strangers and Priests: Missional Ecclesiology for (Very) Secular Contexts', *Conference on The Future of the Missional Church*, Stellenbosch, 20-22 January 2015
- 'Leadership in Mission: The Reformed System of Church Governance in an Age of Mission', *Consultation Ecclesiology*, 14 November 2014, VU Amsterdam
- 'A Case Study of Church Planting in the Netherlands', *Consultation Handbook Evangelism in Europe*, World Council of Churches, Bossey / Genève, 25 juni 2014
- 'Missional Education in a Secular Context', *Conference Mission and Missiology under Scrutiny*, South African Missiological Society, Mafikeng, 13 maart 2014
- 'Church Planting as a Path to Renewal', *Conference on New Communities and Fresh Expressions of Church*, University of Pretoria, Pretoria, 11 maart 2014
- 'A Vital Christianity in a Secular World', Florianópolis, 28 November 2013 (keynote)
- 'Church, Art, and Sport', TED-talk Ede, 15 September 2013
- 'From Revival to Mission: Americans, Africans, and Australians Coming to Amsterdam', *Symposium on World Christianity and Neo-Calvinism*, Princeton, 18 april 2013 (keynote)
- '(Re)constructing ecclesial identity: Reformed church planting', *Consultation on ecclesiology*, Calvin Seminary, Grand Rapids, 17 november 2012
- 'The Realities of Mission in Europe', *Turning the Tides*, Eurochurch conference in Köln, 10 oktober 2012 (keynote)
- 'The Crisis of Mission in Europe (I): Conversion and Civilization', *Lutheran School of Theology*, Copenhagen, 1 maart 2012 (keynote)
- 'The Crisis of Mission in Europe (II): Evangelism', *Lutheran School of Theology*, Copenhagen, 1 maart 2012
- 'The Crisis of Mission in Europe (III): Church Planting and Church Renewal', *Lutheran School of Theology*, Copenhagen, 1 maart 2012
- 'A European Perspective on Church Planting', *City to City Europe*, Berlin, 11 oktober 2011 (keynote)

- 'J.H. Bavinck's Religious Consciousness and Christian Faith (1949), sixty years later', "After 9/11/11. . . . What? Reformed Theology and the Church's Global Mission Today", Calvin Theological College, Grand Rapids, 12-14 oktober 2011
- 'Reformed Context in the Netherlands: Closed and Obdurate or Flexible and Open to Change?', *Revitalization & Multiplication of Congregations*, Amerongen, 28-29 September 2011 (keynote)
- 'Prepared for a Missionary Ministry in Europe', *European Conference of Reformed Churches (EuCRC)*, Kampen, 22 March 2011
- 'What If Your Best Is Not Good Enough? Secularization and Mission in Europe', *City to City Europe*, Budapest, oktober 2010
- 'Reformed Theology and Mission in Europe', *European Conference of Reformed Churches (EuCRC)*, Edinburgh, 17 maart 2010

Publicaties

A. Bijbelwetenschappen

- 'De verloren wereld van de Bijbel', *Radix* 41.4 (2015), 315-324
- *Een komedie in vier bedrijven: Bijbelstudies over het boek Jona*, met Gert-Jan Roest, Boekencentrum: Zoetermeer 2015
- *Eten met Jezus: Bijbelstudies over Lucas*, met Gert-Jan Roest en Siebrand Wierda, Boekencentrum: Zoetermeer 2012
- *Ontworteld: Bijbelstudies over Daniël 1-6*, met Siebrand Wierda, Boekencentrum: Zoetermeer 2011
- 'De kerkvaders over Genesis: Schepping en scheppingsdagen in de exegese van de Vroege Kerk', met Henk Bakker, *Wapenveld* 59/3 (2009), 4-14
- *Zinvol leven: Prediker*, Boekencentrum: Zoetermeer 2009, met Siebrand Wierda
- *Geloven in de marge: De eerste brief van Paulus aan Korinte*, met Gert-Jan Roest en Siebrand Wierda, Boekencentrum: Zoetermeer 2008
- 'Het begin van de bijbel over het begin van de wereld', in: Cees Dekker e.a. (red.), *En God beschopte een worm: Over schepping en evolutie*, Kampen 2006, 15-30
- *Woordenboek voor bijbellezers*, red. met A. Noordegraaf, A.W. Zwiép, Zoetermeer 2005, alsmede auteur van de lemma's 'afgod', 'discipel', 'evangeliseren / winnen', 'jaloezie / (na)ijver', 'scheppen / schepping / schepper', 'vreemd / vreemdeling', 'zwak / sterk'.
- 'Bookends Themes: Maleachi, Hosea en "Het Boek van de Twaalf"', *Nederlands Theologisch Tijdschrift* 58.1 (2004), 1-17
- 'Het Oude Testament als religieus document', *Theologia Reformata* 46/4 (2003), 308-327
- *Creation and Judgement: Creation texts in some eighth century prophets* (Old Testament Studies, 47), Leiden 2003
- 'Seeing and Singing: Hymns, Visions and the Redaction of the Book of Amos', *Vetus Testamentum* 52 (2002), 253-274
- 'Schepping en historiciteit: Een reis door literatuur en natuur', *Wapenveld* 51.5 (2001), 4-14
- 'A Textual Note on Ps 143,6', *Zeitschrift für die Alttestamentliche Wissenschaft* 113 (2001), 415-418
- Jan Baronner, Ger Reesink (red.), *Zeven maal woordwaarde: Omgang met de Bijbel* (ICS-Cahiers, 31), Amsterdam 1999
- Arthur Muilwijk, Bram van Putten (red.), *Oudtestamentische theologie: Een geannoteerd overzicht* (IFES-Cahiers voor theologiestudenten, 9), Utrecht 1999
- *Schepping en oordeel: Een onderzoek naar scheppingsvoorstellingen bij enkele profeten uit de achtste eeuw voor Christus*, Groen: Heerenveen 1998

- 'De HERE als Schepper en Koning: De hymnen in Amos', *Nederlands Theologisch Tijdschrift* 49 (1995), 124-139
- "'He Who Builds His Stairs into Heaven..." (Amos 9:6)', *Ugarit-Forschungen* 25 (1993), 319-325

B. Missiologie en apologetiek

2016

- met Gert Noort, Atzi Kyriaki (eds.), *Sharing Good News: Handbook on Evangelism in Europe*, WCC: Geneva 2016, fc.
- met Gerard den Hertog en Hans Schaeffer (eds.), *Mercy*, LIT Verlag, 2016, fc.
- *Church Planting in the Secular West: Learning from the European Experience*, Eerdmans: Grand Rapids, 2016, fc.
- met Alrik Vos, 'Church Planting and Church Growth in Western Europe: An Analysis', *International Bulletin of Mission Research* 40.3 (2016), 243-252
- 'Opleiden van theologen voor de missionaire praktijk', *Kerk en Theologie* 67 (2016), 267-283
- 'Why Church Planting in Europe? On Authorizing a Common Evangelical Practice', in Klaver, Paas, Van Staaldoune, *Evangelicals and Sources*, 184-205
- met Miranda Klaver, Eveline van Staaldoune-Sulman (eds.), *Evangelicals and Sources of Authority*, AMSTAR 6, Amsterdam University Press: Amsterdam 2016
- 'The Discipline of Missiology in 2016: Concerning the Place and Meaning of Missiology in the Theological Curriculum', *Calvin Theological Journal* 51 (2016), 37-55
- 'Johan Herman Bavinck: Zielzorger in de wetenschap', in: Ab Flipse (red.), *Verder kijken: Honderdvijfendertig jaar Vrije Universiteit Amsterdam in de samenleving*, VU University Press: Amsterdam 2016, 139-145

2015

- 'Einführung zur Europäischen Ausgabe', in: Timothy Keller, *Kirche in der Stadt (Center Church Deutsch)*, Pulsmedien: Worms 2015, 17-21
- met Philipp Bartholomä, "'Die Zeiten haben sich geändert": Rahmenbedingungen für freikirchlichen Gemeindeaufbau im nachchristlichen Kontext', in: Timothy Keller, *Kirche in der Stadt (Center Church Deutsch)*, Pulsmedien: Worms 2015, 356-365
- met Hans Schaeffer, 'Wat is gereformeerde gemeentestichting?', *Kontekstueel* 30.1 (2015), 14-15
- *Vreemdelingen en priesters: Christelijke missie in een postchristelijke omgeving*, Boekencentrum: Zoetermeer 2015
- 'Missionair op z'n dorps', *Handelingen* 42.2 (2015), 48-59
- 'Gast of vreemdeling in het eigen dorp', *Handelingen* 42.2 (2015), 15-17
- 'Het vak missiologie anno nu: De plaats en betekenis van missiologie in het theologisch curriculum', *Theologia Reformata* 58.3 (2015), 253-270
- 'Mission from Anywhere to Europe: Americans, Africans, and Australians Coming to Amsterdam', *Mission Studies*, 32.1 (2015), 4-31
- 'Leadership in Mission: The Reformed System of Church Governance in an Age of Mission', *Calvin Theological Journal* 50.1 (2015), 106-121
- met Dirk Griffioen (red.), *Gereformeerde zending in de 21e eeuw: Contextualisatie, elenctiek, oecumenica. Artikelen aangeboden bij het afscheid van Kees Haak*, De Vuurbaak: Barneveld 2015

2014

- 'Introduction', in: Stefan Paas (red.), *Tim Keller, Center Church: European Edition*, 9-14
- redactie van Tim Keller, *Center Church: European Edition*, Wever-Van Wijnen: Franeker 2014
- 'Experimenting with Mission and Unity in Secular Europe: Networking for Action, Client-Based Activities, and Denominational Cooperation', in: John Gibaut, Knud Jørgensen (eds.), *Called to Unity: For the Sake of Mission*, Regnum International: Oxford 2014, 186-199
- 'Church Planting & Church Growth: Causally Connected?', *Eurochurch.net*, <http://eurochurch.net/articles/church-planting-church-growth-causally-connected.php>
- met Rik Peels, 'Pittige vragen aan gelovigen – en antwoorden', *EO-Visie* 8 (2014), <http://www.eo.nl/magazines/visie/artikel-detail/pittige-vragen-aan-gelovigen-en-antwoorden/>
- met Hans Schaeffer, 'Reconstructing Reformed Identity: Experiences from Church Planting in the Netherlands', *Journal of Reformed Theology* 8 (2014), 382-407
- 'Missionair gemeente-zijn in een postmoderne cultuur', in: Marinus Beute, Peter van de Kamp (red.), *Instemmend luisteren: Studies voor Kees de Ruijter*, Kok: Kampen 2014, 219-238
- 'De spiritualiteit van Via Nova', in: Koert van Bekkum e.a., *Proeven van spiritualiteit: Bijdragen ter gelegenheid van 160 jaar Theologische Universiteit Kampen*, De Vuurbaak: Barneveld 2014, 225-238
- 'Gezien en beoordeeld: God ontmoeten in onze schuld', *Wapenveld* 64.2 (2014), 13-19 (langere versie op <http://wapenveldonline.nl/artikel/1182/gezien-en-beoordeeld-god-ontmoeten-in-onze-schuld/>)
- 'Christenen en cultuur', in: Stefan Paas (red.), *Tim Keller, Centrum-kerk*, 213-219
- 'Inleiding', in: Stefan Paas (red.), *Tim Keller, Centrum-kerk*, 7-10
- redactie van Tim Keller, *Centrum-kerk: Het evangelie middenin je stad*, Wever-Van Wijnen: Franeker 2014

2013

- 'Nieuwe kerken in Nijkerk', *Theoblogie: Theologie voor vandaag*, 15 oktober 2013, <http://www.theoblogie.nl/nieuwe-kerken-in-nijkerk-eeen-voortuitblik-door-stefan-paas/>
- met Rik Peels, *God bewijzen: Argumenten voor en tegen geloven*, Balans: Amsterdam 2013 (bekroond met de Theologie Publicatieprijs 2014)
- met Alrik Vos, 'Nieuwe kerkvorming als kwantitatieve groeistrategie', *Religie & Samenleving* 8.2 (2013), 265-288
- 'Church, Art, and Sport', TEDx Ede, <http://www.youtube.com/watch?v=QdhjWBIZTS0>
- 'Geen doelen, maar waarden', Impact-congres over Ambitie, 15 juni 2013, <http://www.impactnetwerk.nl/k/nl/n299/news/view/9311/9668/lezing-stefan-paas-geen-doelen-maar-waarden.html>
- 'Missionary Ecclesiology in an Age of Individualization', *Calvin Theological Journal* 48 (2013), 91-106
- 'Alles wordt vloeibaar: Geloof en sociale wetenschappen', *Wapenveld* 63.1 (2013), 2-10
- 'The Use of Social Data in the Missiology of Europe: Methodological Issues', *International Bulletin of Missionary Research* 37.1 (2013), 9-12

2012

- 'The Crisis of Mission in Europe: Is There a Way Out?', *Scandinavian Evangelical e-Journal* 3 (2012), 16-51

- 'Religious Consciousness in a Post-Christian Culture: J.H. Bavinck's Religious Consciousness and Christian Faith (1949), Sixty Years Later', *Journal of Reformed Theology* 6 (2012), 35-55
- 'De crisis overwinnen? Slotbeschouwing', in: Bart Wallet, Herman Paul (eds.), *Oefenplaatsen: Tegendraadse theologen over kerk en ethiek*, Boekencentrum: Zoetermeer 2012, 192-200
- 'Church Renewal by Church Planting: The Significance of Church Planting for the Future of Christianity in Europe', *Theology Today* 68.4 (2012), 467-477
- 'Church Planting and Church Renewal in Europe', *Journal of Missional Practice* 1 (2012), <http://www.themissionalnetwork.com/index.php/church-planting-church-renewal>
- 'Ecclesiology in Context: Urban Church Planting in the Netherlands', in: C. van der Kooi, E. van Staaldoune-Sulman, A.W. Zwiep (eds.), *Evangelical Theology in Transition: Essays Under the Auspices of the Center of Evangelical and Reformation Theology (CERT)*, *AmSTaR* vol. 1, VU University Press: Amsterdam 2012, 131-147
- 'Mission among Individual Consumers', in: Ryan K. Bolger (ed.), *The Gospel After Christendom: New Voices, New Cultures, New Expressions*, Baker: Grand Rapids 2012, 150-163
- 'The Making of a Mission Field: Paradigms of Evangelistic Mission in Europe', *Exchange* 41 (2012), 44-67

2011

- 'Missionaire ecclesieologie in een tijd van individualisering', *Theologia Reformata* 54.4 (2011), 391-407
- 'Prepared for a Missionary Ministry in 21st Century Europe', *European Journal of Theology* 20.2 (2011), 119-130
- "'Doe eens iets met Jezus": De kerk in een post-christelijke samenleving', *Ouderlingenblad* 88/1017 (2011), 18-21
- 'Religie zonder kerk: Kansen voor het evangelie?', *Ambtelijk Contact* 50.9 (2011), 863-865
- 'The Church Work Profile in The Netherlands', in: Muynck, A. de, Hegeman, J.H., & Vos, P.H. Eds. *Bridging the Gap: Proceedings of the IAPCHE-Europe Conference April 2009*. Sioux Centre: Dordt Press 2011, 227-236
- 'Post-Christian, Post-Christendom, and Post-modern Europe: Towards the Interaction of Missiology and the Social Sciences', *Mission Studies* 28.1 (2011), 3-25
- 'Wat is de mens dat U aan hem denkt? Theologische gedachten over de mens', *Wapenveld* 61.2 (2011), 26-35
- *Onder spanning: Een veelzijdige blik op veranderingen in de samenleving*, met Pieter Boersema (red.), Kok: Kampen 2011, alsmede auteur van een aantal hoofdstukken

2010

- 'De kus van de leeuw', in: Cees Dekker, Reinier Sonneveld (red.), *De crux: Christenen over de kern van hun geloof*, Buijten&Schipperheijn: Amsterdam 2010, 40-54
- 'Missionair preken', *Postille* 2010-2011, Boekencentrum: Zoetermeer 2010, 11-23
- *Praktijkgericht: Handboek voor de hbo-theoloog*, met Jan Hoek e.a. (red.), Boekencentrum: Zoetermeer 2010, alsmede auteur van een aantal hoofdstukken

2009

- 'Toch ziet hij de pijn en het verdriet', in: Martine van Veelen, Cees Dekker (red.), *Hete Hangijzers: Antwoorden op 17 kritische vragen aan het christelijk geloof*, Buijten&Schipperheijn: Amsterdam 2009,

- 'Steeds opnieuw beginnen: Gemeentestichting en de kerk', *TussenRuimte: Tijdschrift voor interculturele theologie* 2009/1, 9-14
- 'Nieuwe structuren voor de gereformeerde geloofsbeleving', in: Dick Houtman, Ger Groot e.a., *Postmodern gereformeerd: Naar een visie op christen-zijn in de hedendaagse belevingscultuur*, Amsterdam 2009

2008

- *Als een kerk (opnieuw) begint: Handboek voor missionaire gemeenschapsvorming*, Zoetermeer 2008, met Henk de Roest, Sake Stoppels en Gert Noort
- "'Comfortabele" kerkplanting', *Kerk en Theologie* 59/2 (2008), 132-138
- 'Christenen en de stad', in: Ger Groot, James Kennedy, Stefan Paas e.a., *Geef mij maar Amsterdam: Over de politieke, culturele en religieuze verhouding tussen stad en provincie in heden en verleden*, Amsterdam 2008, 105-115
- '(Kerkelijk) gezag in een keuzemaatschappij', *Wapenveld* 58/1 (2008), 26-34

2007

- 'Ecclesiologie in context: Kerkplanting in de stad', *Soteria* 24/4 (2007), 21-33

2006

- 'Kerken vormen: De gemeenschappelijke structuur van het Evangelie anno nu', *Soteria* 23/1 (2006), 6-26
- 'Een snufje zout: Juist als minderheid kan de kerk een smaakmaker zijn', *CV.Koers* nov. 2006

2004

- 'Gemeentestichting onder jonge carrièrewerkers in de stad', *Bulletin voor gemeentegroei* 2004

2003

- 'Zending in Nederland: De bediening van de verzoening aan traditionele en seculiere mensen', *Theologia Reformata* 46/2 (2003), 107-121
- 'Bril en spiegel', in: Pieter van Kampen e.a., *Want de Geest spreekt alle talen: Multicultureel kerk-zijn in de 21^e eeuw* (GSEv-reeks, 48), Barneveld 2003, 23-27
- 'Hoe kan een reformatorische kerk missionair zijn?', *Wereld en zending* 32/3 (2003), 45-54
- *De werkers van het laatste uur: De inwijding van nieuwkomers in het christelijk geloof en in de christelijke gemeente*, Zoetermeer 2003

2002

- 'Zoekers maken kennis met de bijbel', in: W. Dekker, P.J. Visser (eds.), *Om de verstaanbaarheid: Over bijbel, geloof en kerk in een postmoderne samenleving*, Zoetermeer 2002, 49-65
- 'Een lage drempel en een hoog doel: Missionaire opmerkingen over de eerste Korinthebrief', *Soteria* 19/3 (2002), 2-14
- *Naar binnen en naar buiten: De Redeemer Presbyterian Church in New York* (Brochures DE-CGK, 3), Veenendaal 2002

2001

- *Jezus als Heer in een plat land: Op zoek naar een Nederlands evangelie*, Zoetermeer 2001

2000

- 'Godsdienstgeschiedenis en de missionaire kerk', *Oikodomè* 5/1 (2000), 7-13
- 'Het bijbelse motief in Wentsels analyse', *Kontekstueel* 15/1 (2000), 10-14
- *De gemeente present: Publiciteit en de plaatselijke gemeente* (Brochures DE-CGK, 2), Veenendaal 2000
- *Willow Creek: Bezinning en toerusting* (Brochures deputaten evangelisatie CGK, 1), Veenendaal 2000
- 'Behoeftengericht of behoeftig? Kanttekeningen bij sommige vormen van evangelisatie', *Soteria* 17/3 (2000), 2-16

1999

- *God en het kwaad: Enkele bijbels-theologische lijnen* (IFES-Cahiers voor theologiestudenten, 10), Utrecht 1999

C. Ethiek en politiek

- 'Compassionate Mercy: Christianity and Punishment', in: *Mercy*, 2016, fc.
- 'Politici moeten oorlogstaal vermijden', *Christen Democratische Verkenningen* (Winter 2015), 10-11
- 'Barmhartig recht: Christelijke impulsen aan een mildere rechtspraktijk', in: Ronald van Steden, Jan Hoogland (red.), *In vertrouwen leven: Tegendraadse beschouwingen over veiligheid*, Buijten&Schipperheijn: Amsterdam 2013, 116-127
- 'Vrijheid', in: Henk Bakker en Albrecht Boerrigter (red.), *Vrije keuze van godsdienst: Hoe vrij is vrij?* (Baptistica Reeks, 6), Unie van Baptistengemeenten: Barneveld 2013, 26-36
- 'De vrijheid om aanstootgevend te leven', *Openbaar Bestuur* 11 (november 2011), 24-28
- 'Een liberale injectie in christelijke politiek', in: G.J. Spijker (red.), *Vrijheid: Een christelijk-sociaal pleidooi*, Buijten&Schipperheijn: Amsterdam 2010, 202-211
- 'Christelijke politiek draait niet om moraal', *CV.Koers* januari 2008
- 'Liberalen en religie', *Liberaal Reveil* 48 (2007/4), 200-205
- 'Theocratische overmoed in een liberale democratie', in: *Last van gelovigen?! Over de gewenste rol van godsdienst in politiek en samenleving*, Gouda 2007, 19-25
- 'De tweede stem zingen: Een christelijke bijdrage aan het publieke debat', in: Wolter Huttinga, Geert Jan Spijker (red.), *Macht en overtuiging: Debat over de fundering van de ChristenUnie*, Amsterdam 2007, 10-19
- 'Liberaal en ultra-liberaal', *Wapenveld* 57/4 (2007)
- 'Het liberale gebouw heeft een fundament nodig', *Wapenveld* 57/3 (2007)
- 'Kan christelijke politiek wel tolerant zijn?', *CV.Koers* mei 2007
- *Vrede stichten: Politieke meditaties*, Boekencentrum: Zoetermeer 2007 (bekroond met de Savornin-Lohmanprijs 2007)

D. Reviews (alleen internationaal en wetenschappelijk)

- Judith Becker, Brian Stanley (eds.), *Europe as the Other: External Perspectives on European Christianity*, Vandenhoeck&Rupprecht: Göttingen 2014. *Exchange* 45 (2016), 306-308
- Scott Sunquist, *Understanding Christian Mission: Participation in Suffering and Glory*, Baker Academic: Eerdmans 2013. *Exchange* 45 (2016), 302-303
- Darren Cronshaw, Rosemary Dewerse (eds.), *We Are Pilgrims: Mission from, in and with the Margins of our Diverse World*, UNOH: Victoria 2015. *Exchange* 45 (2016), 92-93
- Harvey C. Kwiyani, *Sent Forth: African Missionary Work in the West*, Orbis: Maryknoll 2014. *Missio Africanus* 1.2 (2016), 92-94

- John Walker, *Testing Fresh Expressions: Identity and Transformation*, Ashgate: Farnham 2014. *Exchange* 44 (2015), 438-440
- J. Kevin Livingston, *A Missiology of the Road: Early Perspectives in David Bosch's Theology of Mission and Evangelism*, James Clarke & Co: Cambridge 2014. *Exchange* 44 (2015), 435-437
- John Bolt, James D. Bratt, and Paul J. Visser (eds.), *The J.H. Bavinck Reader*, Eerdmans: Grand Rapids 2013. *Journal of Reformed Theology* 9 (2015), 318-319
- Tangen, Karl Inge (2012). *Ecclesial identification beyond late modern individualism? A case study of life strategies in growing late modern churches*. Leiden: Brill, *Journal of Empirical Theology* 25 (2012), 263-264

E. Opinie

- 'Moderne wetenschap drinkt uit de beker van de theologie', 27 september 2016 (<http://geloofwetenschap.nl/index.php/opinie/item/767-moderne-wetenschap-drinkt-uit-de-beker-van-de-theologie>)
- 'Religieus geweld: Bestaat dat wel?', 18 januari 2016 (<http://www.geloofwetenschap.nl/index.php/artikelen/item/700-religieus-geweld-bestaat-dat-wel>)
- 'Politici moeten oorlogstaal vermijden', *Christendemocratische Verkenningen* (2015), fc.
- 'Atheïsme, religie en hun gevolgen', *Geloof en Wetenschap*, 30 maart 2015 (<http://www.geloofwetenschap.nl/index.php/component/k2/item/590>)
- 'Als cartoonisten zich beheersen, is dat juist een teken van kracht', *NRC* 19 januari 2015
- 'Oorlog! (Of toch niet?)', *Geloof en wetenschap*, 5 januari 2015 (<http://www.geloofwetenschap.nl/index.php/component/k2/item/570>)
- met Rik Peels, 'Logisch dat de ene God de andere niet is', *Trouw* 20 september 2014
- 'Staan wetenschap en religie tegenover elkaar?', *Geloof en wetenschap*, 8 september 2014 (<http://www.geloofwetenschap.nl/index.php/component/k2/item/543>)
- 'Onpolemisch slotbetoog', *Liberales*, 18 maart 2014 (<http://www.liberales.be/essays/paas3>)
- 'Showdown in Bright Village', *Liberales*, 26 februari 2014 (<http://liberales.be/essays/paas>)
- met Rik Peels, 'Waarom zijn wetenschappers minder vaak gelovig?', *Geloof en Wetenschap*, 12 september 2013 (<http://www.geloofwetenschap.nl/index.php/opinie/item/428-waarom-geloven-zo-weinig-wetenschappers-in-god?.html>)
- met Rik Peels, 'Religiositeit is nu lang genoeg de kop ingedrukt', *Volkscrant* 14 okt. 2013
- 'Walging is geen reden om een grondrecht aan te tasten', *Trouw* 18 apr. 2011
- 'Grondrechten beteugelen walgende meerderheid', *Volkscrant* 16 apr. 2011
- 'Waarom het bijzonder onderwijs moet blijven', *NRC* 12 dec. 2003

F. Overige publicaties

Veel lezingen, preken artikelen voor kerkorganen of toerustingsbladen e.d. zijn te vinden op de volgende weblinks:

www.che.nl/gemeenteopbouw, bij 'publicaties' (vooral bijdragen over leiderschap, ambt, hbo-theoloog, e.d.)

www.cgk.nl/index.php?art (vooral bijdragen over evangelisatie en gemeenteopbouw)

www.missionair.nl, bij 'Zout-magazine' (artikelen over apologetiek en gemeenteopbouw)

www.vianova-amsterdam.nl (preken)